

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 21/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2012 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 93/2012 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Jukka Vanhanen, valtiovarainministeriö
- johtava lakimies Matti Merisalo, Verohallinto

- yhteiskunta-asioiden päällikkö Mats Nyman, Akava ry
- johtava veroasiantuntija Tero Honkavaara, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtaja Terhi Järvikare, Keskuskauppakamari
- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuotajain Keskusliitto MTK ry
- veroasiantuntija Simo Valtti, Perheyritysten liitto ry
- ekonomisti Helena Pentti, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- johtaja Anna Lundén, Suomen Yrittäjät ry
- yhteiskuntasuhdepäällikkö Jukka Ihanus, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- johtaja Juha Koponen, Veronmaksajain Keskusliitto.

Valtiovarainministeriö on antanut kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi perintö- ja lahjaverolakia. Veroasteikkoihin lisättäisiin uusi porras 1 000 000 euroa ylittävän perintöosuuden tai lahjan osalta, jossa ensimmäisessä veroluokassa veroprosentti olisi 19 ja toisessa veroluokassa 35.

Vakuutuksesta edunsaajamääräyksen nojalla vastikkeetta saadun vakuutuskorvauksen lahjaverovapaudesta 8 500 euron määrään asti luovuttaisiin. Lisäksi tarkennettaisiin kuolinpesän

varoista tehtäviä vähennyksiä koskevia säännöksiä siten, että veron määrä ei riipu siitä, missä maassa perinnönjättäjä ja perillinen tai testamentinsaaja on asunut.

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2013 alusta. Veroasteikkojen muutokset olisivat

voimassa väliaikaisesti, ja niitä sovellettaisiin vuosina 2013—2015.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Hallituksen esitys sisältää kolme erityyppistä muutosehdotusta voimassa olevaan perintö- ja lahjaverolakiin. Niistä keskeisin, veroasteikkoihin väliaikaisesti lisättävä uusi ylin porras, toteuttaa osaltaan hallitusohjelman ja kehyspäättöksen tavoitetta valtiontalouden vahvistamisesta ja tuloerojen kaventamisesta. Luopuminen ns. vakuutuslahjoihin sisältyvästä 8 500 euron verovapaudesta edistää taas lahjaverotuksen johdonmukaisuutta. Ehdotuksista kolmas kohdistuu puolestaan ulkomailla kuolleen perinnönjättäjän jäämistön verotukseen ja on EU-oikeuden edellyttämä tarkennus lakiin.

Kaikki ehdotetut muutokset ovat suhteellisen pieniä tarkistuksia mutta sellaisinkin perusteltuja. Valiokunta käsittelee seuraavassa lyhyesti niistä kahta ensimmäistä. Valiokunnalla ei ole huomautettavaa esitykseen siltä osin kuin sillä tarkennetaan ulkomailla kuolleen perinnönjättäjän velkojen käsittelyä Suomessa.

Veroasteikkojen tarkistus

Perintö- ja lahjaveroasteikkoihin on siis tarkoitus lisätä väliaikaisesti uusi ylin porras. Väliaikaista asteikkoa sovellettaisiin vuosina 2013—2015 siltä osin kuin verotettava perintöosuus tai lahja ylittää miljoona euroa. Vero *ylittävältä osalta* olisi I veroluokassa 19 prosenttia ja II veroluokassa 35 prosenttia. Veron vakio määrä alarajan kohdalla olisi vastaavasti 149 700 euroa I veroluokassa ja 310 000 euroa II veroluokassa. Veroaste kasvaisi siten saannon määrän perusteella I veroluokassa 14,9 prosentista asteittain 19 prosenttiin.

Esitystä on arvosteltu asiantuntijakuulemisessa erityisesti sillä perusteella, että se vaikeuttaa yrityksen sukupolvenvaihdosluovutuksia. Valiokunta arvioi kuitenkin, ettei uusi porras tule vaikuttamaan merkittävässä määrin näihin luovutuksiin. Tämä johtuu sekä varojen käyvän arvon määrittämisessä yleisesti noudatetusta varovaisuusperiaatteesta että sukupolvenvaihdosluovutuksia jo nykyisin koskevista melko mittavista huojennuksista perintö- ja lahjaverotuksessa.

Olemassa olevat huojennukset perustuvat siihen, että yritysvarallisuus arvostetaan käyvän arvon sijasta 40 prosenttiin tuloverotuksen arvoista. Lisäksi maksuunpannun veron maksuaikaa pidennetään pyynnöstä enimmillään viiteen vuoteen. Pidennetyltä maksuajalta ei peritä myöskään korkoa.

Uusi porras voi tulla näin sovellettavaksi sukupolvenvaihdostilanteissa vasta, kun perintöosuuden tai lahjan arvo on vähintään 2,5 milj. euroa. Näitä tilanteita ei ole ollut montakaan valtiovarainministeriön suuntaa-antavan lisäselvityksen mukaan vuonna 2011. Lisäveron määrä vaihteli tapauksittain hieman yli 1 prosentista (perintöosuus noin 2,6 milj. euroa) 19 prosenttiin (perintöosuus noin 18 milj. euroa). Kun lisäksi otetaan huomioon lain väliaikaisuus ja se, että useimmat sukupolvenvaihdosluovutukset toteutetaan vaiheittain lahjoina, vaikutukset jäänevät vähäisiksi myös näistä syistä.

Esitys kohdistuu valiokunnan arvion mukaan näin lähinnä vain sellaisiin suuriin perintöosuuksiin ja lahjoihin, joihin sukupolvenvaihdoshuojennuksia koskevat säännökset eivät sovellu. Nämä ovat tilanteita, joissa saantoon liittyy tyypillisesti myös veronmaksukykyä.

Vakuutuslahjojen verovapauden poisto

Vakuutuksesta edunsaajamääräyksen nojalla vastikkeetta saatua vakuutuskorvausta pidetään perintö- ja lahjaverolain 18 a §:n mukaan lahja-

na. Tällaiset lahjat ovat kuitenkin nykyisin verovapaita siltä osin kuin niiden yhteismäärä kolmen vuoden aikana on enintään 8 500 euroa. Tämä etuus on siis tarkoitus nyt poistaa.

Verovapaus hyväksyttiin aikoinaan osana isompaa muutosta, jossa säästö- ja henkivakuutusten perusteella maksetut vakuutuskorvaukset tulivat lähtökohtaisesti verollisiksi. Muutos toteutettiin vuoden 1996 alusta. Siihen sisältyi kuitenkin vähäisiä saantoja koskevat poikkeukset, lahjojen osalta mainittu 8 500 euron rajaus.

Vakuutuslahjoista on tullut sittemmin yleinen verosuunnittelutoimi, ja tuotteita on markkinoitu veroedun turvin. Tämä todetaan avoimesti myös hallituksen esityksessä.

Valiokunta pitää verovapauden poistoa perusteltuna. Säännös on poikkeus yleisestä lahjaverovollisuudesta, eikä verovapaudelle ole enää erityisiä perusteita.

Valiokunta katsoo lisäksi, ettei ehdotuksen voimaantulo edellytä siirtymäajan järjestelyä. Tilanne ei ole vastaava kuin esimerkiksi vapaaehtoisia eläkevakuutuksia koskevissa veromuutoksissa, joissa vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuus ja vakuutusopimukseen sisältyvä eläkeikä on kytketty toisiinsa. Nyt ehdotettu muutos ei kohdistu vastaavalla tavalla sopimusehtoihin. Lisäksi se lisää lahjaverotuksen johdonmukaisuutta ja on vaikutuksiltaan vähäinen. Valiokunta katsoo tähän nähden, ettei siirtymäsäännös ole tarpeen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Jouko Skinnari /sd
vpj.	Pentti Kettunen /ps	Osmo Soininvaara /vihr (osittain)
jäs.	Leena Harkimo /kok	Kauko Tuupainen /ps
	Jouko Jääskeläinen /kd	Kari Uotila /vas
	Timo Kalli /kesk	Pia Viitanen /sd
	Sampsa Kataja /kok	Ville Vähämäki /ps
	Anneli Kiljunen /sd	vjäs. Esko Kurvinen /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Mats Nylund /r
	Mika Lintilä /kesk	Raimo Piirainen /sd
	Kari Rajamäki /sd	Eero Reijonen /kesk
	Sari Sarkomaa /kok (osittain)	Raija Vahasalo /kok (osittain).

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE

Perustelut

Verotuksen kokonaisuudistusta valmistellut ns. Hetemäen työryhmänä tunnettu verotuksen asiantuntijaryhmä teki loppuraportissaan vuonna 2010 selkeän esityksen perintö- ja lahjaveroituksen taulukoista.

Verotyöryhmä huomautti, että perittävien varallisuuksien koko on parin vuosikymmenen aikana kasvanut merkittävästi. Työryhmä katsoi tämän vuoksi, että veroasteikko tulisi saattaa vastaamaan nykyisiä varallisuusolosuhteita. Rajoja, joilla 10 ja 13 prosentin verokantoja aletaan soveltaa I veroluokassa, tulisi nostaa 50 000 ja 150 000 euroon.

Tämän lisäksi työryhmä esitti, että otettaisiin käyttöön 16 prosentin verokanta, joka kohdistettaisiin vain hyvin suuriin perintöihin ja lahjoi-

hin. Ylimmän verokannan alaraja olisi 1 000 000 euroa. Perintöveron II luokan asteikkoon ja lahjaveroasteikkoihin tehtäisiin vastaavat muutokset.

Kaikkien lahja- ja perintöverotukseen tehtävien muutosten yhteydessä on huolehdittava siitä, ettei perheyritysten sukupolvenvaihdosten verotus kiristy. Perintö- ja lahjaverotuksen asteikko tulee muuttaa sellaiseksi, että se vastaa Hetemäen asiantuntijaryhmän tekemää esitystä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Vastalauseen muutosehdotukset).

Vastalauseen muutosehdotukset**Laki****perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 9 §:n 4 momentti ja 18 a §:n 1 momentti sekä väliaikaisesti 14 ja 19 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 9 §:n 4 momentti laissa 520/1959, 14 ja 19 a § laeissa 1079/2008 ja 1408/2011 sekä 18 a §:n 1 momentti laissa 909/2001, seuraavasti:

9 §
(Kuten VaVM)

14 §
Perintöveroa maksetaan I veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Vero-prosentti ylime-nevästä osasta
2 000—50 000	100	7
50 000—150 000	2 200	10
150 000—1 000 000	12 200	13
1 000 000—	122 700	16

Perintöveroa maksetaan II veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Vero-prosentti ylime-nevästä osasta
20 000—50 000	100	20
50 000—150 000	6 100	26
150 000—1 000 000	32 100	32
1 000 000—	304 100	35

18 a §
(Kuten VaVM)

19 a §
Lahjaveroa maksetaan I veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Vero-prosentti ylime-nevästä osasta
4 000—50 000	100	20
50 000—150 000	2 200	10
150 000—1 000 000	12 200	13
1 000 000—	122 700	16

Lahjaveroa maksetaan II veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Vero-prosentti ylime-nevästä osasta
4 000—50 000	100	20
50 000—150 000	6 100	26
150 000—1 000 000	32 100	32
1 000 000—	304 100	35

Voimaantulosäännös
(Kuten VaVM)

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 2012

Mika Lintilä /kesk
Esko Kiviranta /kesk

Timo Kalli /kesk
Eero Reijonen /kesk